

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

V. évfolyam 1. szám

BUDAPEST

1996. január-február

TARTALMUNKBÓL

- Magyar Reformátusok III. Világtalálkozója
- Együtt őrizzük a hit lángját
- Megkezdődött a felőfokú presbiterképzés Nagykőrösön

FELADAT ÉS ÁLDÁS A KÜZDELEM

Mikor felkértek arra, hogy ezzel a címmel írjak egy cikket újságunkba, első kérdésként az állt előttem: mit is kell írnom, hogy a *feladatot* úgy tudjam megoldani, hogy *áldás*, Isten áldása legyen rajta? Úgy éreztem, ez akkor sikerülhet, ha arra figyelek: *mi az az üzenet, amit Isten így akar – rajtam keresztül – presbitertársaim felé közvetíteni?* S ha ez nyilvánvalóvá vált, már csak az a feladatom, hogy ezt hitelesen át is adjam.

A következő kérdés ezért természetesen az volt: *mi lehet ez az üzenet?* Miközben ennek felismerésére vártam, egyszer csak hatalmába kerített egy gondolatsor.

Vissza-visszatért ugyanis képzeletben egy sakkjátszma, kezdve attól, amikor a bábuk felálltak egymással szemben. Ekkor még nem lehetett tudni, hogy az egyik oldalon a később győztes világos tábor áll; szemben velük pedig a – nem lebecsülendő – sötét haderő. Hangsúlyossá vált az is, hogy a bábuk nem voltak egyformák: egyszerű gyalogok, könnyű- és nehéztestek, vezér és király is van közöttük. Mindegyiknek meg van a helye, ismert a hatóereje és távolsága, a játszmában játszott szerepe. Az is világossá vált, hogy a siker elérése céljából mindnyájukra szükség volt. S a győzelem csak teljesítőképességük ismeretében, összehangolt játékkal

volt elérhető. Ezt a győzelmet ráadásul nem adták ingyen, voltak veszteségek és az ellenfél is megpróbálta megakadályozni ezt. Sajnos, emellett még olyan zavarok is előfordultak, amikor az egy táborban levők akadályozták egymást. Ennek oka az szokott lenni, hogy nem ismerik helyüket, teljesítőképességüket és feladatukat; így vagy olyan feladatot vállalnak, ami meghaladja erejüket, vagy olyanokat akadályoznak, akik ezt jobban meg tudnák oldani. Sok esetben ez talán még jobban akadályozza a győzelem elérését, mint az ellenfél tevékenysége.

Hogy mit üzent nekem ez a gondolatsor, és mit üzenhet Isten ezáltal neked, Kedves Testvérem? Talán nem is kellene magyarázni, de azért jó, ha egyenként számbavesszük ezeket az üzeneteket.

Üzeni azt, hogy vegyük észre: mi is csak „bábu” vagyunk Isten „sakktábláján”. Olyan bábu, amelynek kijelölt helye, felülről kapott feladata van.

Üzeni azt, hogy vegyük észre: különbözőek vagyunk és ezért más és más a feladatunk. Ne akarjunk többek lenni annál, ne akarjunk többet tenni annál, mint amit Isten reánk bízott. Vigyázzunk arra, hogy ne gátoljuk azokat, akiket Isten többre hívott el; inkább a saját küldetésünkkel foglalkozunk és igyekezzünk testvéreink-

kel összehangoltan dolgozni, őket segíteni.

Üzeni azt, hogy ne becsüljük le a sötét tábor erejét; de biztat arra, hogy észrevegyük, ők is csak mellékszereplők azon a táblán, ahol velünk szemben állnak.

Üzeni azt, hogy a győzelem a csapat sikere is, és hogy az ezért hozott személyes áldozat nem mindenkire nehezedik egyformán.

Üzeni azt, hogy a küzdelemben feladataink pontos ismerete, Istentől való elkérése, ennek teljesítése során nemcsak mi nyerhetünk áldást, hanem áldássá válhatunk az egész közösség számára.

Lehet, hogy játszmánk ma még rosszul áll; lehet, hogy már sok veszteség ért minket; lehet, hogy még most sem világos előttünk az áldássá váláshoz vezető út. Istennek legyen hála azonban azért, hogy még nincs vége a játszmának, még tart a kegyelmi idő.

Élnünk kell tehát ezzel a lehetőséggel: el kell kérjünk és önmagunk, valamint közösségünk számára meg kell valósítanunk – Isten által kijelölt helyünkön – a reánk bízott feladatokat. Így válhat életünk áldássá magunk és felebarátaink számára.

Dr. Bodnár Ákos
a MRE Zsinatának világi elnöke

Alkalmi imák Erdélyből

Reggel

1.

Istenem, megóvtál
a hosszú éjszakán.
A mai napon is
őrizzél meg, Atyám!
Ámen.

2.

Imára kulcsolom
e reggel is kezem,
Őrizz meg nappal is,
édes jó Istenem.
Ámen.

*

Napközben

Kicsi vagyok, erőtelen,
én Istenem, te légy velem!

Én Istenem, te légy velem,
éjjel, nappal őrizd engem!
Ments meg, Uram,
minden bajtól,
testi-lelki fájdalomtól.
Ámen.

*

Este

Istenem, ki megőrzöd
a piciny világot,
tartsd meg ez éjjel is
az egész világot.
Ámen.

Ő szeret – amint vagy!

*Amikor a hitet kérded komolyan venni,
csakhamar ráébredsz: tele vagy adóssággal.
Hiszen nem tudod úgy megtartani a parancsolatokat,
ahogyan szeretnéd.
Nem tudod úgy szeretni Istent és felebarátodat,
ahogy azt kellene.
S már talán ki is mondod:
Feladom, mert úgy sem tudom teljesíteni!*

*Ékkor jusson eszedbe:
Isten úgy fogadott el Téged, amint vagy,
s nem úgy, akivé lenned kell.
Jézus Krisztusé vagy, egyedül azért, mert
Ő szeret téged, amint vagy,
jó és rossz tulajdonságaidal,
hibáiddal és esenéltségeddel együtt.*

Erről így tanít a Heidelbergi Káté 114. kérdés-felelete:

„Megtarthatják-e tökéletesen ezeket a parancsolatokat azok, akik Istenhez megtértek?”

„Nem, mert még a legkegyesebb emberek is, amíg e Földön élnek, az engedelmisségnek csak csekély részét teljesítik, ámde úgy, hogy komoly elhatározással elkezdzenek élni Istennek nem csak némely, hanem minden parancsolata szerint.”

B. L.

Családmodellek (I.)

Gyermekeink lelki fejlődésének természetes közege a család. Ma mégis sokan úgy vélik, hogy elsősorban a nevelési intézmények hivatottak arra, hogy biztosítsák számukra a lelki és szellemi kibontakozás feltételeit. Intézetben nevelkedni olyan, mint amikor egy növényt tápoldatban nevelünk. Vannak olyan növények, amelyeknek ez megfelel. A gyermek azonban nem ilyen.

Ugyanakkor fel kell tennünk a kérdést, hogy a mai családok alkalmas környezetet biztosítanak-e az egészséges lelki fejlődéshez.

Nézzük meg hát, milyenek a mai családok! Bizonyára nem teljes az itt látható „családkatalógus”. Megtalálhatók társadalmunkban az ismertett „fajták” különféle „variációi”, sőt „keresztkezései” is.

A diktátor

Azt hiszi, hogy családja minden tagja érte van. A feleségének az a dolga, hogy őt szolgálja: lássa el étellel-itallal, csillapítsa szexuális étvágyát is. A gyermekek ne zavarják, mindig fogadjanak szót, és nézzenek föl rá tisztelettel.

Ebben a családban senki sem érzi jól magát. Az asszony azért boldogtalan, mert úgy érzi: nem veszik emberszámba. A gyermekek, ha felnőnek, vagy egy másik zsarnok szolgálói lesznek (mert erre kaptak „kiképzést”), vagy maguk válnak diktátorokká, hiszen ezt látták, ezt tanulták otthon.

Szerencsére ezt a fajtát csaknem teljesen kiirtották a feminista vadászok. De itt-ott, rejtkehelyeken megbújva, fellelhető még. Szívós fajta, mert léte az emberi szív ősi, kiirthatatlan önzéséből táplálkozik.

Az anyakirálynő

A családi élet központi helye a konyha, ezért onnan irányít. Ő a család középpontja: tőle függ az evés-ivás, az öltözködés, a lakás berendezése és a napirend. Ő tudja, hogy kinek mire van szüksége, és hogy kinek mi a dolga.

Ezért az ő pillantását lesik a többiek. Férje a lába előtt hever, parancsait várja.

De az anyakirálynő pozíciója bizonytalan, mert nem számol alattvalói önzésével. A tündöklésből nagyon könnyen rabszolgasorba süllyedhet.

A cipekedő

Az asszony az egész család rabszolgája. Minden teher az ő nyakába szakad: az összes otthoni fizikai munka (bevásárlás, főzés, takarítás). De az ő szoknyájába kapaszkodnak a gyermekek is, mert infantilis apjuk egy közülük, nem várhatnak tőle segítséget, útbaigazítást és döntéseket. Ő jár szülői értekezletekre, ő intézi a lakáscserét, ő fizeti a villanyszámlát. „Amit én nem csinálok meg – mondja némi öntudattal és sok keserőséggel –, azt soha senki nem csinálja meg.”

De ebben a családban a többiek helyzete nem igazán kedvező.

A férj a kényelemért személyisége torzulásával fizet. A gyermekek lelki fejlődése is megtörik, mert sem igazi (férfias) férfit, sem igazi (nőies) nőt nem látnak maguk körül.

Dr. Pálhegyi Ferenc

A presbiterek középfokú képzése

ELŐZMÉNYEK

A Presbiteri Szövetség a presbiterképzés koncepciójának kialakításakor három szintet határozott meg, az alapfokú, a középfokú és a felsőfokú presbiteri képzést értette ezalatt. A képzési programok összehangoltak, egymásra épülők, kellő nyitottságot és rugalmasságot tartalmaznak, önálló autonóm részprogramként is értelmezhetők.

Mellékelt javaslat a középfokú presbiterképzés programját és annak téziseit tartalmazza.

KIKNEK SZÓL EZ A KÉPZÉS?

Abban a reményben, hogy az alapfokú presbiterképzés folyamán lesznek a Szentlélek Isten által érintett, a lelképásztorok állhatatos munkája nyomán hivatástudatukban megerősödött, Krisztustól kapott küldetésükre ráébredt és annak eleget tenni kész presbiterek, akik az alapoktatás után magasabb szinten késznek hitük és jócselekedeteik mellé tudományt is ragasztani (2Pét 1,5).

És akiknek ehhez idejük, lehetőségeik és áldozatkészségük lelkileg is megadott és megalapozott; ebben a reményben látjuk indokoltnak a középfokú képzést.

Reménységünk van továbbá, hogy újra indult egyházi iskoláinkban nevelődött és nevelkedő ifjúságunk között is munkálkodik a kegyelem és ők az iskolai megalapozottságuknak megfelelő mértékben és mércével készülnek arra, hogy a gyülekezetekben most szolgálóknak ifjú és értő munkatársai, majdan pedig reménység szerint a „jövő” gyülekezetének teherhordozói legyenek. Ebben a reménységben

látjuk szükségességét a középfokú presbiteri képzésnek.

Egyre inkább nyilvánvalóvá válik, hogy gyülekezeteink vitalitása érdekében nem annyira polihisztor, mindent tudó és mindenhez értő „szolgákra” van szükség, mint inkább szűkebb területen szolgáló, de ahhoz jól értő, Krisztusról bátran bizonyosságot tevő, a világban és az egyházban egyformán jól forgolódó, ama „nemes” munkában társakra van szükség, akik a rájuk bízottak között a kapott talentumokkal igyekeznek jól munkálkodni; s hogy a presbiteri „hivatást” igényesen, a gyülekezeti szolgálatot hatékonyan, hitvallásainkhoz elkötelezetten, az egyház és világ dolgaiban jártasan és tájékozottan tudják végezni mindazok, akiket Isten Lelke arra indít. Ezért is tartjuk fontosnak a középfokú presbiterképzést, vagyis a presbiterek középfokú képzését.

A KÉPZÉSI PROGRAMRÓL

A képzési programot, mely két „tanév”-re épül, lényegében négy nagyobb egységre lehet bontani, mint: Biblia, egyház és együttlélés, hit és gyakorlat. Mindezek összesen tizenkettő tanulmányi csomagot foglalnak magukba.

A középfokú képzést célszerű állandó helyekre, konferenciaterületekre, református iskolákra, infrastrukturális bázisaira telepíteni, ahol esetleg kétféle megvalósítási forma között is lehet választani, az egyik a bentlakásos, a másik pedig elképzelhető heti egy-két alkalommal tartott előadásorozat formájában.

A képzés tartalmi központjában bibliaismeret, hitvallásismeret, s a tágabb theo-

lógiai ismeretek elsajátítása mellett, az egyház, a gyülekezetek működésének aktuális problémái és az azokra keresendő megoldások állnak.

A középfokú képzés több szálon kapcsolódik úgy az alap (a gyülekezetekben folyó alapképzéshez), mint a felső (KRE-TFK Nagykörös szervezeti keretei között működő) felsőfokú képzéshez.

ZÁRÓ GONDOLATOK

A fenti tézisek szerves- és alkotó része a Magyar Református Presbiteri Szövetségnek a „református szakképzés rendjébe illesztett presbiterképzésre vonatkozó” 1995. május 2-án írott javaslatának, annak 2. számú mellékletét képezik a „középfokú presbiterképzés tantervének és tanmenetének curriculumáival együtt”.

*

KÖZÉPFOKÚ PRESBITERKÉPZÉS TANULMÁNYI TÉMÁI:

1. Öszövetség
2. Újszövetség
3. Egyháztörténelem
4. Gyülekezetépítés – Egyházismeret
5. Egyház a világban
6. Világvallások
7. Dogmatika
8. Étika
9. Diakónia
10. Pasztoráció
11. Egyháztáji (presbiteri) ismeretek
12. Szabadon választott tanulmányi csomag

Magyar Református Presbiteri Szövetség

Mónika a kalászról és a gyülekezetéről

„A gyülekezet olyan, mint egy hullámzó búzamező: sok gabonaszál együtt képezi a búzamezőt, miként a gyülekezetben is sokan együtt alkotják a közösséget. Amikor hirtelen vihar támad, s a kalászosok nem gyökereznek mélyen a talajban, akkor bizony a tomboló szél kiszaggatja őket. Ugyanígy van ez a gyülekezettel is. Ha a ti hitetek nem elég erős, belekerülven a próbatételbe, bizony nem tudtok majd megállni. Ha viszont összetartotok, miként a gabonakalászosok a szélben és a zivatarban, akkor legfeljebb közösen megdőltök vagy meghajoltok, de ki nem szaggathat titeket semmi!”

Mónika”

„Együtt kell őriznünk a hit lángját...”

Beszélgetés Les Martin-nal, az Amerikai Magyar Református Presbiteri Szövetség elnökével

Az amerikai magyar református-ság évente megrendezésre kerülő tanácskozásán, a pennsylvániai Ligonier-ben 1995 szeptemberében új tisztségviselőket választott több egyházi testület, egyesület, szövetség. A New Jersey állam fővárosában, Trentonban lévő Magyar Református Presbiteri Szövetség elnökévé választották Les Martint. A vele készült beszélgetésből közlünk részleteket a Szerző szíves hozzájárulásával.

Miben látja az amerikai magyar reformátusok közösségének jelenlegi legnagyobb gondját?

– Többféle gondról beszélhetünk. Az egyik, amin igen-igen nehéz segítenünk, az egyre fenyegetőbb asszimiláció veszélye. A legfiatalabb magyar generáció tagjai már alig beszélnek, alig használják a magyar nyelvet. Annak ellenére, hogy lelkészeink igen sokat fáradoznak azért, hogy ne csak angol, hanem magyar nyelvű istentiszteleteink is legyenek. Ezek látogatottsága sajnálatosan egyre jobban csökken. Ugyanakkor fiataljaink kedvelik a magyar folklór közösségi alkalmait, s a gyülekezeti fesztiválok magyar ételei iránt igen nagy a kereslet. Az is sokat jelent, hogy már Amerikában született magyarjaink közül egyre többen és egyre többször látogatnak vissza Magyarországra, Erdélybe, a Felvidékre, gyökereiket kutatva, még élő szeretteiket felkeresve. Az ilyen látogatások határozottan segítenek a magyarságtudat őrzésében – s gyakorlati okok miatt rákényszerítik itteni magyarjainkat a magyar nyelv használatára.

– A másik gondunk inkább belső, egyházi jellegű. Amerikában a magyar reformátusok több egyháztestbe tagolódnak. Ennek egyháztörténeti okai vannak. Szeretnénk azonban ezen a megosztottságon változtatni.

Ezért egyre többen beszélünk az Amerikai Magyar Református Egyház és az Amerikai Független Magyar Református Egyház uniójáról. Összesen van 80–90 anyaegyházunk, s ezekbe az anyaegyházakba a mai adatok szerint 27–30 ezer bejegyzett református tartozik. Persze óriási területen szét-szórva élnek ezek a hívek. De egy hit, egy keresztség, egy nyelv, egy kultúra köti össze őket. Itt lenne az ideje az egyházszervezeti választóvonalak feloldásának, erőink egyesítésének, a Krisztustól ránkibizott szolgálatok elvégzésének érdekében.

A nem lelkészi elem, a laikusok gyülekezeti munkába, egyházi adminisztrációba, irányításba, döntéshozatalba való bevonása igen lényeges vonása a tengerentúli egyházaknak, köztük a magyar reformátusoknak is. Mint vezető tisztségre megválasztott presbiternek, milyen konkrét tennivalói lesznek?

– A megbízatást igen nagy megtiszteltetésnek veszem, s igyekszem a legmesszebbmenőkig eleget tenni az elvárásoknak. Hiszem, hogy a feladatra elhívó Úr erőit is ad a rámbizott szolgálatok elvégzéséhez. Elsősorban szeretnék nagyon sok gyülekezetbe ellátogatni, nagyon sok eddig még nem ismert lelkésszel, presbiterársal, gondnokokkal találkozni. A személyes kapcsolatfelvétel nélkül, s ezek lelki elmélyítése nélkül nem lehet képviselni presbiterársaimat, a gyülekezeteket. Velük együtt újra kell gondolnunk azt, hogy valójában merre is megyünk, mint amerikai református egyház, melyek azok a célok, amikért érdemes fáradoznunk. Szeretném erőteljesen képviselni az amerikai magyar református egyházak egyesülésének gondolatát. Emellett a magyar református identitástudat őrzésében látok kiemelt fontosságú feladatot. Szeretnénk még szorosabba

fonni kapcsolatunkat az összmagyar-ságot képviselő Magyarok Világszövetségével és annak regionális szerveivel.

Tervezi-e a hazai Presbiteri Szövetséggel való kapcsolatfelvételt?

– Azt hiszem, ez a legtermészetesebb. Örömmel megyek majd Magyarországra és Erdélybe a magyar reformátusok jövő évi nagy találkozó-jára. Hivatalos küldöttként veszek majd részt a Református Világtalálkozó alkalmain. De a hivatalos programokon túl feleséggel együtt szeretnénk hosszabb időt tölteni Magyarországon. Bizonyára lesz lehetőségem arra, hogy sok új barátot szerezzek, s találkozzak a magyarországi egyházi vezetőkkel, az egyházi szövetségek elöljáróival.

Mint presbiterárs, mint az Amerikai Magyar Református Presbiteri Szövetség új elnöke, mit üzen a magyarországi presbitereknek?

– Minden dolog, ami ma elvált bennünket, az úgy tűnik, áthidalható. Mert nekünk együtt kell őriznünk a hit lángját, s együtt imádkozva, együtt szolgálva kell odatennünk életünket Isten oltárára. Így nyer értelmet és célt a mi életünk, így leszünk egymásért élő, Isten szemében kedves emberek.

Köszönöm a beszélgetést.

Kádár Zsolt

IGAZSÁGOK

Hány tekintély „igazsága” lett már köztünk semmivé!

Ki hitt bennük, mind megjárta, meggyőitörte jól szívéit.

– Hányszor ember itt a mérték!

Boldog, ki nem hisz neki,

s az igazság tekintélyét:

JÉZUS KRISZTUST követi.

Füle Lajos

HITVALLÓ HŐSEINK ÚTJÁN ERDÉLYBEN (I.)

Nagyvárad és Kolozsvár között először *Mezőtelegd* ősi református templomára figyeltünk fel. Ennek tornyát *Telegdy István* építtette, még 1507-ben. Igen szépek a templom XV. századbeli falfestményei is. Amikor autóbuszunk méltóságteljesen felkapaszkodott a Királyhágó csúcsára, s ottan kitért Erdély oly szép pompája, én Reményik Sándor **TEMPLOM ÉS ISKOLA** című költeményére gondoltam:

„Ne hagyjátok a templomot,
A templomot, s az iskolát!”

Ma Erdélyben oly csodálatosan megújultak a gyülekezetek, ez látszik mind a templomokon, mind pedig a lelki életben. Ámde Reményik Sándor szavai is mindennél időszerűbbek ma, amikor több oldalról is szorongatják az anyanyelvünket és az iskolát.

Csoportunk Lélektől áthatottan állt meg *Bánffyhunyadi* hatalmas templomában.

Ezt a templomot, amelynek tornya messzi vidékekre ellátszik, a XVI. században építették. Úgyis mondhatjuk: ez a templom voltaképpen egy erődtemplom.

A templom legszebb látnivalója a kazettás mennyezet, amelynek egy részét *id. Umling Lőrinc* szász asztalosfestő készítette. A szépen faragott kő szószek *Sipos Dávid Gyula* szobrászművész műve.

Utunk egyik fő állomása *Kolozsvár* volt. Testvéreink többsége előtt tán a híres *Farkas utcai* templom ismert, ámde *Kolozsvárott* ma is tizenegy evangéliumi hitű református gyülekezet él. Az egyik a *Kolozsvár-Felsővárosi* templom, amelyet Erdély nagy fia, *Kós Károly* építtetett.

Utunk atyáinkra emlékező legszenzebb állomása tán a *házsongárdi temető* meglátogatása volt. Vasárnap kora reggel, az áhítatos csendben tudtunk hitünk hőseire emlékezni és imádkozni. Hadd idézzem református költőnk, *Áprily Lajos Tavas* a *házsongárdi temetőben c.* költeményének sorait:

„A tavasz jött a partatlan időben
s megállt a házsongárdi temetőben.
Én tört kövön és porladó kereszten
Aletta van der Maet nevét kerestem”.
„S nagyon szeretném, hogyha volna könnyem,
egyetlen könny, hogy azt a dallamot
Aletta van der Maet-nek megköszönjem.”

Hitünk hősei sírjánál tettük tiszteletünket, így pl. *Apáczai Csere János*, *Kós Károly*, *Brassai Sámuel*, *Nagy István* előtt, de itt vannak eltemetve:

Szenczi Molnár Albert, a zsolnárfordító, *Jósika Miklós* író, *Bölköni Farkas Sándor*, *Misztótfalusi Kis Miklós*, *Dsida Jenő* költő, *Józsa Béla*, valamint a *Kolozsvári Református Kollégium* egykori oly áldott – több nemzedéket is tanító vallásánára – *Tárkányi György*, valamint *Kolozsvár* híres polgármestere, *Albach Zsigmond* és felesége, *Demeter Polixéna* is.

Megilletődve sétáltunk innen át a híres *Farkas utcai* templomba. A templom még *Mátyás király* uralkodása alatt kezdett épülni, és eredetileg a minoritáké volt. A XVI. században lett csak teljesen

kész a templom, a református hívek tulajdonába *Bethlen Gábor* fejedelem uralkodása alatt került. Ennek a templomnak, mint ismeretes, nincsen tornya. Valamikor volt, azonban tűzvész és vallási zavargások miatt megrongálódott, lebontották (még 1644-ben) és a tornyot később már nem is építették fel.

Amikor azonban a tornyot lebontották, a templom belsejében igen szép reneszánsz szószéket, valamint faragott padokat készítettek. A szószék *Nikolai Illés*, *Kőfaragó Benedek*, valamint *Régeni János* műve. A templom főbejárata előtt áll a két *Kolozsvári-testvér* – *Márton* és *György* – híres *Szent György* szobrának a másolata, az eredeti ma is Prágában van.

Presbiter testvérek elmondották: *ma a templom* – azon túl, hogy az Isten Igéjének a hallgatását és befogadását szolgálja – egyben az anyanyelv ápolásának a helye is! Tudjuk jól, hogy ez most mit jelent.

Kolozsvárral kapcsolatban meg kell említenünk egy kisebb, de hithű gyülekezetet, az a *Kolozsvár-Törökúgyási* gyülekezet, amelynek lelkipásztora *Bibza István*. Ez a gyülekezet új parókiát épített magának, korszerű lelkészlakással együtt, és terveik közé tartozik új templom építése a parókia mellett, miután jelenleg csak egy imateremben tudják istentiszteleteiket megtartani. Testvéreim: hordozzuk imádságunkban a *Kolozs-*

(Folytatás a 6. oldalon)

vár-Törökvágási gyülekezet templom-építési terveit, reménységük szerint 1996-ban hozzá szeretnék kezdeni az új templom építéséhez!

Kolozsvárról kirándulás keretében el lehet érni Kalotaszeg központját, *Körösfőt*, amelynek temploma egy magas dombtetőn áll, messzire ellátszik. Hatalmas tornyánál négy ún. fiatorony is található. Igen szépek ennek a templomnak a kazettái is.

Erdélyben járva lépten-nyomon tapasztaltuk, hogy erdélyi testvéreink javában készülnek az 1996. évi III. Magyar Református Világtalálkozóra. A Világtalálkozó eddig ismert helyszínei: Nagyvár, ott lesz a találkozó ünnepélyes megnyitója, (1996. augusztus 3.), továbbá Kolozsvár, majd Sepsiszentgyörgy, Marosvásárhely, Temesvár. Számos hazai gyülekezet kapott már meghívást erdélyi gyülekezetektől, ezek száma már most jóval száz felett jár, és e szám még nyilvánvalóan növekedni fog.

Az imént említett Kolozsvár-Törökvágás egyik hazai testvérgyülekezete a Budapest Budahegyvidéki Református Egyházközség, amelynek tagjait Törökvágás lelképásztora szeretettel hívja és várja a Világtalálkozó 1996. évi kolozsvári eseményeire.

Kolozsvárról tovább folytattuk utunkat Erdélyország még oly sok szép vidéke felé...

Kolozváry Bálint

Presbiter-zsinati vagy zsinat-presbiteri rendszer?

- Ahogy azt hetven évvel ezelőtt egy amerikai holland református professzor látta -

A református és presbiteriánus egyházak presbiter-zsinati (vagy zsinat-presbiteri) rendszerűek, mely szerint mindegyik helyi egyház önálló kinyilatkozása Krisztus testének. Azonban az összes helyi egyházak egy egységet, egy testet alkotnak; mindegyik helyi egyháznak, de az egyházmegyei (klasszikális) és egyházkerületi (provinciális) csoportnak is éppen úgy van autonómiája, mint az egyházak összességének; úgy, hogy az egésznek autonómiája korlátozólag hat a részekére. Az egyházi hatalom az egyházi gyűlések kezében van, ezek: a presbitérium, az egyházmegye (egyházkerület) és a zsinat, de a népnek joga van approbálni és ellenőrizni azokat.

Zárójelbe tettük magyar református egyházunk hivatalos kifejezését (zsinat-presbiteri). Azonban ne gondoljuk, hogy egyet jelent e kettő! Gyakorlatilag ugyanazt akarja kifejezésre juttatni, mint a presbiter-zsinati rendszer. De nem elméletileg. Ugyanis, ha presbiter-zsinati rendszert mondunk, akkor az elsőség a presbiteri szervezeten s így a presbitériumon, helyi gyülekezeten van és a zsinat, mint annak magasabb összetevőlegese, mint az összes presbitériumok képviselője szerepel. Következésképpen nem zárkozhatik el a zsinat a helyi gyülekezetek felfogása, a gyülekezetek „communis opinioja” elől; nem hozhat olyan határozatot, amely nem a gyülekezetből indult ki; szóval nem rendelkezik a gyülekezetek felett álló abszolút szuverenitással. Itt mindjárt megjegyezzük azt, hogy a református egyházak zsinatait ilyen alapelv szerint magyarázzák és a gyakorlatban a legeslegtöbb esetben ilyenek is bizonyul az. Ellenben, ha zsinat-presbiteri rendszerről beszélünk, akkor az elsőségi hangsúly a zsinaton van, tehát a legfelsőbb, az egyetemes egyházat képviselő gyűlésen, aminek viszont az a következménye, hogy nem a gyülekezetektől kölcsönzi hatalmát és tekintélyét, hanem az rendezi, szabályozza, alapítja meg a helyi gyülekezetek mikéntjét. Ez utóbbi esetben nincs joga a helyi gyülekezetnek apellálni a zsinat esetleges határozata ellen. Szóval így csak legfeljebb relative beszélhetnénk még a helyi gyülekezet önállóságáról, de autonómiájáról is. Ez utóbbinak úgynevezett protestáns példáját a német *Unierte Kirche* és a holland *Hervormde Kerk* (állam egyház) adja: mutatis mutandis. És a leginkább eltorzult vagy ha úgy tetszik: a leginkább konzekvens példa erre a római katolikus egyház zsinata. – Nálunk e téren is egészen speciális helyzet előtt állunk. Történelmünk is egészen másképpen fejlődött, különösen 1790 óta, mint a nyugati egyházaké. A szavak, a kifejezések, szóval az egyházi terminológia, s éppen egyházi jogi téren, olyan eltolódást szenvedtek – itt is a racionalizmus, tehát a csak névleges, de a valóságban igen gyakran egyenesen antikálvinista teológia miatt –, hogy pl. egy olyan nagy készületségre és tudományosságra valló munkából is, mint dr. Kun Béla: *Egyházkormányzat*, kiérzik az, hogy a szerző több ízben tartja szükségesnek az alapfogalmak feltűnés nélküli magyarázatát. Itt csak „kikapok” néhány példát: a segédlelkészek, vallástanárok, püspökök jogai és kötelezései. A jelenlegi „egyházi” fegyelmi, Papválasztások stb. S ha ehhez hozzávesszük a zsinat jelenlegi „alkotmányozását”, rendelkezéseit, melyekről a helyi gyülekezet nemcsak hogy sokszor nem tud semmit, sőt gyakran még az egyházi sajtó sincs azokról előre értesülve, akkor talán mégsem volt teljesen felesleges rámutatni arra, hogy a presbiter-zsinati gondolt: zsinat-presbiteri rendszer magában hordja annak lehetőségét, hogy elvben is, gyakorlatban is, letérhet az apák útjáról, a kálvinista egyházkormányzati rendszerről. Nagynevű és bölcsességű püspökeinknek köszönhetjük ma még azt, hogy nem használják fel egyéni véleményük keresztülvitelére azt a rendkívüli nagy gyakorlati hatalmat, mely úgy állásuk, mint a magasabb gyűlések vezetése folytán kezükben van.

(Idézet W. Heyns: *Református dogmatika*, Bp., 1925. 198. oldal.)

Dr. Kovács Pál (1808–1886)

A győri egyházközségnek 51 éven át presbitere. Négy különböző ciklusban főgondnoka. Az az ember, aki alaposan megcáfolta a közmondást: „Egy fecske nem csinál nyarat!”. Kovács Pálról a reménység szobrát lehetne megalkotni. Egymagában kezdett olyan dolgokhoz, melyeket egy ország nem tudott felvállalni. *Küldetési és áldott ember volt.* Nem csoda, hogy 25 esztendőskorában a Széchenyi alapította Tudományos Akadémia tagjává, majd hamarosan a Kisfaludy Társaság tagjává választják. 27 évesen Győr és Győr-vármegye főorvosa. 30 éves korára már 30 sikert aratott szindarabot írt. *Elhatározta, hogy a német Győrt magyarrá alakítja.* Darabjaival elérte, hogy megbukott a gazdag német színház, s olyan magyar színház jött létre, hogy a pesti Nemzeti Színház boldog volt, ha sikerült Pestre csalogatni egy győri színészt. Megszűnt a helyi „Vaterland” c. lap. Helyette megszületett a magyar újság, melynek címe: „Hazánk” és főszerkesztője Kovács Pál. Fejlécén jelmondatként Kölcsey híres kétsorosra olvasható:

„Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak
Hagyd örökül, ha kihúnysz: A haza minden előtt”. (Emléklapra)

Ő adta ki Petőfi versét legelőször – 2 aranyat adva a szegény diáknak. Arany Jánost, Tompa Mihályt is ő mutatta be.

1848. március 15-én ő olvasta fel a Fő téren a győri polgárságnak a bécsi és pesti forradalom híreit. Az ő javaslatára „forradalmasítottak” több utcanevet. Pl. a Bécsi utcát Kossuth Lajos utcára változtatták. (Ez a református templom utcája.) Ennyi közéleti tevékenység mellett hogyan maradt ideje egyháza szolgálataira? Inkább fordítva kell kérdezni: *Egyháza hűséges szolgálata mellett miként maradt ideje egyéb tevékenységre?* Győrbe költözése első hónapjában felajánlotta szolgálatát az eklézsiának. Iskolaszervező, örökké építő, nagyerejű főkurátor volt. Még arra is maradt ereje és leleménye, hogy amikor anyagi nehézségek miatt majdnem megszűnt a pápai Kollégium, kidolgozta annak Győrbe telepítését. Hatalmas anyagi alapot teremtett ehhez. (Hála Istennek, ez az egy terve nem valósult meg...)

Hogyan lett 25 éves korára országos tekintély és a magyar nemzet „ministere” (szolgája)? Szülei hatodik gyermekeként látta meg a napvilágot. (Mit jelentett az országnak a Kovács Ferenc – Eöry Julianna dégi házaspár gyermekszerepét!) Nyolc éves korában édesapja elhunyt. Ettől kezdve 16 éves koráig a pápai Református Kollégium volt a nevelője. Minden fokon szín-kitűnő tanuló. Innen német szóra Pozsonyba megy. (Ekkor kezdődtek a reformországgyűlések.) Orvosi és jogi tanulmányait Pesten végzi. Majd egy keveset még Berlinben is tanul.

Arvasága és szorgalmas tanulása ellenére örökvidám. Legalább 60 előadott vígjátékot írt. Rendszeres felolvasásaira (humoros életképek) tódult a hallgatóság. Szemefénye is derűt sugárzott. Ezek a felolvasások jótékony célúak voltak. (Árvíz-, tűz-, hadikárosultak... javára.)

A szabadságharc bukásakor azonnal letartóztatták. Győr lakosai mindent elkövettek szeretett kurátoruk és főorvosuk kiszabadítása érdekében. Eredménytelenül. Azaz: valaki mozgósította a betegek hozzátartozóit, akik tömegesen ostromolták a börtönigazgatót, hogy engedje a letartóztatott doktort a szerencsétlen betegekhez. Kénytelen-kelletlen, de

Emlékezetes presbiterek

fegyveres őrs kíséretében kiengedte. Ő nagy léptekkel sietett egyik helyről a másikra. Az őrmester viszont – teljes felszerelésben nem tudott lépést tartani vele. Kifáradt. A fogoly megsajnálta őt, s azt ajánlotta, hogy üljön be a kocsmába, s ha ő végig a beteglátogatással, odamegy érte. Az őrs csak várt, várt. S végül abban a hiszemben, hogy a fogoly megszökött, kétségbeesetten ült be a börtön kapusfülkéjébe. Nem mert az igazgató elé kerülni. A fogoly végül is egyedül sétált vissza a börtönbe. Börtönőr és fogoly még soha nem találkozott ilyen örömmel... – Másnap a parancsnok kitette a börtönből a fogoly szűrét.

Győr sokat szenvedett a szabadságharc során. Ráadásul itt volt egy ideig a rettegett Haynau is. Az egész országban eluralkodott a csüggedés. Kovács Pál bizonyosan síró szívvel, de kitartóan írta vígjátékait. *Nem szabad engedni, hogy egy nép kétségbeessék. Vigasztalni és vidámitani kell minden eszközzel.* Néhány cím: „A félénk szerelmes – Öreg kérők – A buta nő és az okos leány – Magának akart, másnak kért... – Melyiket a sok közül? – Az álkirály – A legjobb orvosság a házasság – Vök köztársasága”. Szász Károly, az író és püspök így méltatja: „A mai olvasók idősebbjei, vagy a fiatalabb nemzedék apái és anyái élénken és kellemesen fognak emlékezni azokra a jóízűen írt, sohasem sikamlós, de mindig derűt elbeszélésekre, melyekkel K. P. annyiszor megnevettette.”

Mint orvost, így méltatják: „mindazon tulajdonságokkal bírt, amelyek valamely orvost keresetté tesznek. Nyájas, gyengéd, figyelmes modor, mosolygó jókedv – a legmakacsabb beteget is lefegyverezték, s a legkétségbeesettebb szívébe is a gyógyulás reményét csepegtették.”

Az egykor 20 esztendőskorában az öreg Kazinczy Ferenc valószínűleg megáldotta. Amikor pedig 78 évesen lehunyta szemét, „köz-tisztelettel és szeretettől övezve távozott el.”

Papp Vilmos

A MAGYAR REFORMÁTUSOK PARTIUM ÉS ERDÉ

Hívogatás és köszöntés

Kedves Testvéreink!

Sok szeretettel várunk benneteket a Magyar Reformátusok III. Világtalálkozójára!

Várnak benneteket, nagyon várnak a gyülekezetek! Temesvártól Máramarosszigetig, a Bánság szörnyvilágától a kálvinista Szilágyságyig, Bihar, Szatmár s az egésze határon túli szakadt Részek (Partium), valamint Erdély.

Vár az életerős Székelyföld és az öreg Bod Péter parókija, a gyönyörű barokk magyarigéni templom és szörnyvidéke, ahol már alig vannak híveink. Vár a pusztulással küzdő Mezőség és vár a királyi népviseletben tündöklő Kalotaszeg. Vár a végróvárak hagyományait őrző Nagyvárad és a zsinatok emlékeit őrző Szatmárnémeti és vidéke, vár Nagyszalonta, Gyulafehérvár, Nagyszombat, Kincses Kolozsvár, a Farkas utcai templom történelmi levegője, a lélek kincseit őrző Marosvásárhely, a Bolyai Kollégium, Sepsi-szentgyörgy, a Székelyföld szíve. Integretnek felénk a Küküllő-mente templomos gyülekezetei, a Maros menti falvak viháradzett, hűséges népe, a dolgozó Nyárad-mente: mindenki más-más népviselettel, irásos mintával, saját hagyományokkal – de egyazon közös hittel és lélekkel. Ha ebből a lélekből hazavisztek egy darabot, akkor fogjátok megérteni a mi életünket...

Folytathatnánk tovább. Mindenütt történelmi emlékekkel, őseink hitével találkozunk. A Partium és Erdély református népe minden bűne, emberi gyarlósága ellenére a próba és hűség népe lett. Sok gondunk és nyomorúságunk van, de felfelé nézünk. „Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem. Az én se-

gítségem az Úrtól van, aki teremtette az eget és a földet” – mondja a Zsoltáros (Zsolt 121, 1-2). Talán ez a mi életünk titka – de összetartó jövőnőnk is „fölfelé” kresszük.

Isten hozott benneteket hozzánk haza: a Királyhágói és az Erdélyi Református Egyházkerületekbe. Érezeték magatokat itthon nálunk! Istenre tekintve, dobbanjon össze a szí-

A házigazda egyházkerületek bemutatkozása

Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Az első világháborút bezáró trianoni diktátum értelmében a Tiszántúli Egyházkerület mintegy 250 000 hivatott részét (a bánsági egyházmezejeket és a történelmi Partiumot [korábban az önálló Erdélyi Fejedelemséghez kapcsolódó részeket – a szerk.]) Romániához csatolták. A nyolc Erdélyen kívüli egyházmeজে képviselői 1921. december 14-én kimondták az új egyházkerület megalakulását. Püspökké Sulyok Istvánt, főgondnökká Domahády Elemért választották.

1940-ben a bécsi döntés következtében az egyházkerület nagyobb része egyházkerületként újra Magyarországhoz került – egyháziilag a Tiszántúli Református Egyházkerülethez. 1944 őszén a terület ismét Románia része lett. 1946-ban Nagyváradi Református Egyházkerület nevet vette fel; 1990 januárját követően ismét Királyhágómelléki Református Egyházkerület a hivatalos elnevezése.

Az egyházkerület hét közigazgatási mezejében: Arad, Bihar, Krassó-Szörény, Máramaros, Szatmár, Szilágyságy, Temes; összesen nyolc egyházmeজেben él: Bihar, Erdély, Nagybánya,

vünk. Ő áldja meg találkozásainkat, hűségével és örök kegyelmével!

1995. november 28.

dr. Tőkés László,
a Királyhágómelléki Református
Egyházkerület püspöke

Szilágyi Aladár,
a Királyhágómelléki Református
Egyházkerület főgondnoka

dr. Büttös János,
a Magyar Reformátusok
Világszövetségének elnöke

dr. Csiba Kálmán,
az Erdélyi Református
Egyházkerület püspöke

dr. Mártha Ivor,
az Erdélyi Református
Egyházkerület főgondnoka

dr. Márkus Mihály,
a Magyar Reformátusok
Világszövetségének főtűkára

Nagyvárad, Szatmár, Szilágysomlyó, Temes, Zilah egyházmeজেben.

A mintegy 350 000 református 271 anyaegyházkeজেségben, 41 leányegyházban és 174 szörnyvilágban él.

1995-ben 232 lelképásztor szolgált a 486 gyülekezetben (beleértve a másod-, helyettes-, segéd-, exmált és nyugalmazott, továbbszolgált lelképásztorokat és teológusokat is).

Az egyházkerületben 1995-ben – 16 új templom, 12 gyülekezeti terem és imaház épült, továbbá 26 templom (részben műemlékek) renoválása van folyamatban. Épül az élesdi arva-ház, felújítás alatt áll a nagyváradi egyházkerületi székház (aminek tulajdonjoga még nem rendeződött). Készül Szalontán a testi-lelki joggyakorlatok gondozóintézete is.

Szatmáron, Zilahon és Nagyváradon újra működik református gimnázium – több mint 700 diákkal. A 300 hallgatót befogadó Sulyok István főiskolán hitoktatók, német szakos tanárok, közgazdász kántorok és szociális munkások képzése folyik.

K III. VILÁGTALÁLKOZÓJA

LY 1996. aug. 3-10.

Mind ezek ékes bizonyítékai egyházunk megújuló életének, tevékenységének, népünk és Istenünk szolgálatának.

Erdélyi Református Egyházkerület

Erdélyben a mohácsi csatavesztést követően indult meg az egyház szervezett reformációja, miként azt Nagy Szabó Ferenc marosvásárhelyi sebőmester krónikájában felfigyelt: „Ez a Sánta Márton [Kálmáncsefi Sánta Márton – a szerk.], mikoron írának 1536-ot ... jött ide be Erdélybe, és a Calvinus könyveit és tudományát ez hozta be.”

Ugyanakkor Erdély sajátos politikai helyzete megkövetelte a fejedelemség társadalmi erőinek összefogását a török hatalom ellen. Az erdélyi társadalom tagjai hamar felismerték a konfessionális ellentétek kiegyensúlyozásában rejlő veszélyt. Ezért született már 1550-ben, a tonlai országgyűlésen határozat arról, hogy: „Ki-ki Istentől neki adott hitben megmaradjon és egyik vallás a másiktól semmi ürügy alatt ne zavartassék.” Ez a határozat jelenti az oly sokat emlegetett erdélyi vallási türelém kezdetét, amely majd a törvénykezés szintjén az 1557-es tonlai és az 1571-es marosvásárhelyi országgyűlési határozatokban teljesedett ki. 1605-ben Bocskai István fejedelemségében tételiesen is megfogalmazást nyert a négy befogadott vallás, „recepta religio” léte.

Az erdélyi magyar református anyaszentegyház múltjának legjelentősebb korszakát jelentette az önálló erdélyi fejedelemség ideje, amikor Erdély református fejedelmek a sorosan vett, a Kárpátok övezte történeti Erdély földjén kívül uralmuk alatt tartották a szomszédos, úgynevezett „kapcsolt részeket”, a Partiumot Máramarostól a Temesi Bánságig, valamint ideig-óráig a felső-magyarországi vármegyék egy részét is.

Erdély református hitvalló uralkodói: Bocskai Istvántól kezdve Bethlen Gáboron (1613–1629) és a két Rakóczi Györgyön (1630–1648, 1648–1660) át, az Apaffiakig (1662–1690) vallották Bocskai végrendeletének szellemében, hogy az erdélyi fejedelemséget azért kell fenntartani, mert az egész magyarságnak javára és oltalmára van.

Az első világháború után az erdélyi református egyház román fennhatóság alá került. (Az egyetlen református egyházkerület, amely történelmi integritását megőrizte.) Nagy Károly püspök (1868–1926) ugyan 1921-ben letette a román államnak a hűségcskút, de ennek ellenére egymást követték az egyház tevékenységét korlátozni törekvő intézkedések. Felérthetetlen kárt okozott az évszázados iskolahálózat részbeni felszámolása. Jóllehet az 1918. december 1-én

Gyulafehérvárott megtartott román nemzetgyűlés a megnagyobbodott Romániába került nemzetiségek és felekezetek egyenjogúsítását ígerte és kimondta, hogy „minden egyes nemzet saját fiai által, saját nyelvén intézi az oktatást”, az elkövetkező időszakban a magyar református iskolák száma állandóan csökkent: az 1919/20-as tanévben az erdélyi református egyházkerület tíz főgimnáziummal rendelkezett, melyekben mintegy 5000 diák tanult, másfel évtized múlva nem maradt, csak hat kollégium, melyekben már csak 1667 diák volt. Az 1895-ben alapított Kolozsvári Református Teológiai Fakultás az erdélyi lelkészek nevelése mellett ellátta lelkészszel a Királyhágómelléki Református Egyházkerületet is, de Csehszlovákiából, Jugoszláviából és Magyarországról is voltak hallgatói.

Köztudott, hogy a magyar reformátusság megfogyatkozott, fizikai léteben gyengült meg. Az egyház i nyilvántartások szerint 1991-ben 419 471, 1993-ban 414 191, 1994-ben 409 229 volt az erdélyi református hívek száma. Ezekben az években a következőképpen csökkent a lélekszám:

1992-ben az általános apadás 887, 1993-ban 3448, 1994-ben 4300 volt. A számok önmagukért szólnak: az erdélyi magyar reformátusság történetének legnagyobb veresztését szenvedte el. És történetünk mindez akkor, miközben egyházunk előtt megnyílt a megújulásnak a régen várt lehetősége.

1990 óta, négy év alatt kerületünkben 14 új templom, számos imaház, gyülekezeti terem, ifjúsági ház, áruház létesült és épült fel. Befejezés előtt áll Kolozsvárott a Diakóniai Központ is. Ismét vannak iskolánk: az 1994/95-ös tanévben hat kollégiumi osztályban, két diakonisszakerülőben, egy kántortanító főiskolánkon, valamint a Kolozsvári Tudományegyetem Didaktikai Fakultásán 803 diák tanult. Befejezésül ide kívánjuk az erdélyi egyháztörténet mind ez ideig legavatottabb kutatójának, Pokoly Józsefnek száz esztendővel ezelőtt papírra vetett, mába hangzó, intő szava: „az egyház alapvető baja nem az anyagi szegénység, hanem belső életének hanyatlása... Az egyház virágzó volta első rendben a benne élő, s nyilvánvaló vallásosságból konstatalható.”

Programelőzetes: Presbiterek találkozója – Augusztus 7.

Kolozsvár

(Belváros – Farkas utca)

A rendezvénytel párhuzamosan az IXE kérekrverseny rendez kisiskolások számára.

A rendezvény programja:

9.00 A hitet, szolgál: Okos István főjegyző (Magyarfenes)

11.00 Hogyan szervezzem meg a köztemet?

Előadó: Tökés Tibor belvárosi presbiter (Kolozsvár)

Rendező: Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvári Egyházkerület, Kolozsvár-Belvárosi Egyházkerület

Programfelelős: Tökés Tibor, 3400 Cluj Napoca, Str. Petru Maior nr. 6.

Telefon: (40-64) 111-937

Marosvásárhely

(Seabadság Úti Református Templom)

A rendezvény programja:

Ismeretlel – Igehírlés: Tóth Lajos, Debrecen-Mester utcai lelképásztor

Trekl: a Marosvásárhely-Seabadság úti gyülekezet énekfara

Presbiteri konferencia a Seabadság úti és a Derecskei Presbitérium részvételével Szeretettvendégség

Rendező: Erdélyi Református Egyházkerület, Maros-Mezőségi Egyházkerület, Marosvásárhely-Seabadság Úti Egyházkerület

Programfelelős: Dávid Lajos, 4300 tg. Mures, Str. Furtunei nr. 17.

Telefon: (40-65) 130-350 és (40-65) 163-603

Rövid ismertető a Bethánia CE Szövetségről

Talán ezzel kezdjük: Bethánia. Ez az egyetlen hely, ahol annak, akinek a „fejét sem volt hol lehajtania”, mindig, a nap minden órájában, még éjszaka is nyitva volt az ajtó. Itt Jézust az otthon három testvére mindig nagy örömmel fogadta be. Márta neki szánta a legjobb falatokat, a legkedvesebb fekvőhelyet. Lázár szíve és testvéri érzései melegét nyújtotta neki. Mária pedig attól a pillanattól, hogy Jézus leült a házban a megszokott helyére, lába elé telepedett és térdére hajtva fejét, figyelt, ügyelt minden szavára. Valójában ez mond legtöbbször a számunkra a CE Szövetség lényegéről. Azaz:

JÉZUS IGÉJÉRE FIGYELNI, EZEKET A SZÍVÜNKBEN FORGATNI ÉS EZEK SZERINT ÉLNI.

Közelebből Clark észak-amerikai lelkész volt az, aki 1881-ben látva gyülekezete siralmas helyzetét, rendkívül komolyan vette az ifjak konfirmációját, őket Jézus tanításaira, követésére kezdte buzdítani. Azokból az ifjakból pedig, akik hozzá simulva, Jézus Krisztust, tanításait szívükbe fogadva, együtt kitartottak, megalapította az első Bethánia CE (Krisztusért és Egyházáért) gyülekezetet. Ezekből kívánt Jézus Krisztust szolgáló élő népet egybegyűjteni gyülekezetében. Ők voltak gyülekezete missziósai, munkásai, végül pedig presbiterei. Példáján sok amerikai lelkész lett szószólója a Szövetségnek. Később Európa számos protestáns gyülekezete követte példáját.

Magyarországon 1903-ban a belmisszió szerelmesei: Dr. Szabó Aladár és Dr. Kecskeméti István professzor alakították meg a Szövetséget. Így alakult meg 58 taggal a Bethánia Egylet! Ennek sok-sok patrónusa, vezetője volt az idők folyamán, de célkitűzésében megtartotta eredeti jellegét. Jézus Krisztusban hívő gyülekezeti munkásokat, presbitereket nevelt a gyülekezetek részére. Nem sikertelenül, olyannyira, hogy mikor megindult hazánkban az Ébredés, főként 1940 után, ennek vezéralakja Szikszai Béni lett! El egészen 1950-ig, amikor

is a sikeres ébredési mozgalom már az egész protestáns társadalmat megújította, a diadalai tetőpontján álló kommunista mozgalom a Bethánia Egyletet feloszlatta. Ebben segítségül szolgált az egyházak vezetősége is, odáig menően, hogy a Testvéri Izenetben megtiltotta a mozgalom munkásainak tevékenységét is.

Ennyit a múlttól.

Bár sok minden történt a negyven év folyamán, maradtak sokan a Szövetséghez hű emberek. Azok, akik még emlékeztek az alcsúti konferenciákra, akik az ország minden részéből Alcsút felé utazva, Hallelujákat énekelve dicsőítették Istent! Közülük többen havi csendesnapokon a Pestlőrinc-Erzsébet-telepi gyülekezetben jöttek össze, valamit őrizve a régi hagyományokból. Ezt lényegében Szikszai Béni vezette, majd halála után Farkas János volt, aki folytatta azt, majd isteni indításra 1990-ben újra kezdeményezte a protestáns szövetség újraalakítását.

Egyházi vezetőségünk áldását adta rá!

Sokan voltak, akik ennek nem örültek, de hát Istennek nem lehet ellene mondani. Szükség van ma is rá!

Mindenek előtt azért van szükség rá, mert összességében ref. egyházunk erősen „népegyházi állapotokat” mutat. Ébredésre van szükség ma is! S ha csak a legminimálisabb mértékű ébredést ajándékoz is rajta keresztül Isten, már megérte! Az égben egy megtérő bűnös felett is örvendezés van. Már pedig mindennapi munkánkban ébredésre törekszünk és évenként legalább tíz konferenciával, amik között Hajdúszoboszlón, most pedig már Piliscsaban is tartottunk gyermek, ifjúsági és közösségi konferenciákat. Az eredményt nem nekünk kell megítélnünk, aki ítél, az Úr az, de a szájjal tett bizonyosságok alapján szabad hinnünk, hogy munkánk előremutató.

Sokan vetik fel, hogy egyházellenes a Bethánia CE. Legyen nekik indulatuk szerint. Ezzel nem vitatkozunk. De le kell fektetnünk, hogy fogadalmunk csaknem szóról-szóra

egyezik a Heidelbergi Káté 1. kérdésére adott felelettel. Eszerint minden bethánistának a saját gyülekezetéhez kell tartoznia. Anyagi és erkölcsi minőséget kell felmutatnia éppen a saját gyülekezetében. Mi ebben az eltévelyedés? Evangélizációs szolgálatunkban (meghívásra és nem ajánlközásra) éppen a református gyülekezetekben szolgálunk évente 30-35-ször!

A közösségbe való jelentkezés önkéntes. Nem hirdetjük a csatlakozást. Hívogatni csak Jézus szavaival hívogatunk az Ő közösségébe. Valamennyi közgyűlésünket református gyülekezetekben (Lőrinc-Erzsébet telep és Józsefváros) tartjuk meg.

Szívesen és örvendezve ölelünk a keblünkre minden testvért, aki szereti Jézust, romolhatatlanságában.

*Ablonczy Dániel
ref. lelkipásztor*

Lapunk készsége ad helyet különböző egyházi szövetségek és egyesületek bemutatkozásához.

ABOLDOG HÍVŐ ÉLET

*Legy boldog az Úrban,
Megaládoti Ő téged,
Sok jót tett már veled,
Ő áldozott érted.*

*A boldog élet vise
Közel Istenedhez,
Közel a testvéreidhez,
És minden emberhez.*

*Jézus tölti szíved
Mindig élő hittel,
A sok ajándékkal,
A megtalált kincsrel.*

*Boldog is az életem
Az áldott gyöngyökért.
Nem adnám azt oda
A világ kincséért.*

*Boldoggá tesz Jézus,
Meggyszentelt életem,
Várjad Jézust vissza,
Nem soká jön érted!*

*Szabados Gyula
Noszvaj*

A presbiter könyvespolcára

Az „Örömnaptár” szerzőpárosa ismét jelentkezik egy új könyvvel: a *Szeretet-naptárral*. Közös lelki-szellemi hullámhosszuk segítette az anyag gyűjtésében, válogatásában, rendezésében. A „szántóföldben elrejtett kincs” mellett szép kavicsokat is találtak, kosárba szedték, és szeretnék megosztani másokkal.

Az Örömnaptárban főleg híres emberek, bölcsék gondolatai, aforizmái, csattanós felismerései találhatók versben és prózában egyaránt. Az újabb kötetben inkább történetek, példázatok segítségével szeretnénk odahajolni naponta Istennek hétköznapijainkba, ünnepnapijainkba egyaránt belerejtett szeretetéhez. A Krisztusban előbb szerető Isten áldozatára való válaszok mindennapos, konkrét lehetőségeit keressük... Felebarátaink, házuk népe, szomszédaink, egyházunk, népünk, emberi világunk félelmekkel teljes gondolj felé is fordulunk. Erről ismerheti meg a világ, hogy az Ő tanítványai vagyunk.

Valaki egyszer azt mondta, hogy „az ember és az igazság közt is legrövidebb út egy kis történet”. Jól tudták ezt régi prédikátoraink is, akik – sok-

szor humoros – példázatokkal fűszerezték mondanivalójukat. Egyházi sajtónkban ma ez a műfaj hiánycikk. Mint ahogy hiánycikk a határainkon túl élő magyar és nem magyar keresztyén testvéreink irodalmi jellegű írásival való ismerkedés igénye is. Köteünkben szerény próbálkozást kezdünk a modern magyar és német keresztyén kultúrkör találkozására lehetőségeink között. Reméljük, hogy – hiányosságai ellenére is – elindítója lesz próbálkozásunk egy hasznos és kölcsönös folyamatnak.

Hiszen a különböző színek meggazdagíthatják, kiegészíthetik egymást.

A példázatok, elbeszélések, versek, aforizmák, illusztrációk sokszínűek és különböző szintűek, hogy mindenki megtalálhassa köztük a számára elérhető, megérthetőt. Található itt régi és egészen új anyag. Külföldi és hazai, protestáns és nem protestáns jellegű írás. Többször rövidített formában szólnak meg, hogy egy lapra is kiferjenek. Így sok szerző neve alá oda lehetne írni, hogy „nyomán”.

A németből átvett történetek nagyobb részét Szathmáry Sándor fordította. A fordító nevével meg nem jelölt

verseket Kovács Tibor költötte át magyarra.

Az év 12 hónapjára megjelölt témakörökön belül is található gondolati egységek, jelezve, hogy mennyi színe van a szeretet kibeszélhetetlen egységének.

A könyv minden napra szeretne valami útravalót adni. Nem a napi igeolvasás helyett, hanem mellette. Nem csak gondolatokat, de olyan életpéldákat is, melyek az igeolvasás következményei, Isten szeretetének a hatásai bennünk és általunk.

Reméljük, hogy írásunk megújíthatja egyéni hitéletünket, elevenebbé teheti igehirdetéseinket, megbátoríthat személyes bizonyosságunkban. Bízunk benne, hogy egy-egy történetet felolvashatjuk gyermekeinknek, ágyban fekvő betegeinknek, legépelhetjük leveleink mellékleteként, ajándékba adhatjuk a családi élet útjára lépő jegyespároknak, szeretteiktől búcsúzó gyászolóknak, további bátorításra szoruló konfirmandusoknak, hittanosoknak. A szeretet és a humor sava-borsa az életet könnyebben megélhetővé teheti népünk számára is.

Kovács Tibor – Szathmáry Sándor

EGY PRESBITER LEVELE LEÁNYÁHOZ

„Szeretett Anna Lányom!

Előljáróban egy Igével köszöntelek:

„Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert az a törvény, és ezt tanítják a próféták” (Mt 7,12).

Ha valaki megkérdezné tőlem, hogy mi a panaszom ellened, azt válaszolnám: semmi. És folytatnám: sok apa örülne, ha olyan jó gyermeke lenne, mint Te vagy.

Annak érdekében, hogy el ne bízd magad, illetve a kisebb, de egyben fontos életmozzanatokban helyt állhass, felhívom a figyelmed az alábbiakra:

1. A fenti Igét forgasd szívedben!
2. Naponta olvassál Bibliát, még ha csak 1-2 verset is. Legyen (van is) állandó Bibliád, és a fontosabb, Neked szóló verseket húzd alá. Rendszeresen imádkozzál!
3. Keresd olyan barátok társaságát, akik vonzódnak az Úrhoz, akik szeretnek templomba, vallásos alkalmakra járni. Ugyanakkor segítsd azokat, akik gyengébbek a hitben, tegyél bizonyosságot nekik, és ha kell, másoknak is...

4. Igyekezz MINDEN NAP a szokásos és rendszeres munkán, tanuláson túlmenően valami pluszt tenni! (Elmosogatni, vagy kiporszívózni egy szobát, vagy rendet tenni egy sarokban, vagy Lindának vizet vinni, játszani vele egy kicsit, vagy leseperni a járdát, vagy egy kicsit gyomlálni...).
5. Te már nagy lány vagy, „eladó” sorba léptél, néhány nap múlva 18. életévedbe lépsz. Így Neked kell lenni a ház eszének, szemének, érzékének, egyensúlyozójának. Más szavakkal: van hozzá adottságod, így egy nagy lány szemével kell a családban élni, mert a férfiak más szemüvegen keresztül látják a világot, Anya pedig nem mindig ér rá...
6. Tanuld meg egy életre: ne kelljen Neked kétszer mondani semmit, tehát az első szóra engedelmeskedj!
7. Az idő jól oszd be: amikor tanulsz – tanuljál, amikor dolgozol – dolgozzál, amikor pihensz – pihenjél! Ez azt jelenti, hogy ne téblábolj, ne „löttyögjél” a tetteidben!
8. Végül: Ne vádold magad dolgaidban (ha nem sikerül valami), hanem a tanulságokat levonva, előre nézz, és imádkozzál!

Az intelmeket, javaslatokat alkalmazd a magad hasznára és Isten dicsőségére:

Szeretettel Apu”

A templomi mikrofonhasználat ABC-je

Az elmúlt év őszén elkezdett „A templomi mikrofonhasználat ABC-je” sorozatot folytatva, azóta több észrevételre is válaszolni kell a következőkben:

Tapasztalataink igen sokrétűek, mióta éppen a hangfelvételek árulkodnak – korábban észre nem vett – jelenségekről. Kopogás, néha dübörgés, máskor elhalkulás hallatszik. Egyes lelkipásztorok megszokták, hogy a szószék mikrofonközeli részén prédikálás közben ujjakkal halkán kopogjanak, ez mikrofon nélkül észre sem vehető, de a csekély zaj is a tartón át zavaró hangban jelentkezik. Szemüveg nélkül az Ige felolvasásnál a Bibliát a mikrofon elé helyezve a Biblia a hang útjában akadályt képez és ez elhalkulást eredményez hangszóróban és felvételeken egyaránt. Ha a lelkipásztor a szószéken teljes szívvel és hangerővel énekel a zsoltárt, akkor a hangfelvételen csak az „ő szólóéneke” hallatszik, a gyülekezet éneke alig. Célszerűbb, ha van orgona és kántor, akkor az énekvezetést rájuk kell bízni. Ez a probléma is egyházi rendünk igényével presbiteri feladat. Hála Istennek, élő igehirdetések kapcsán egyre többen járhatnak templomba, de vihetik is a hallottakat betegek részére, vagy másnap otthoni meghallgatásra kazettáról. Egyre több helyen látottak alapján mondjuk: az igehirdetéseket nem lehet

padsorokból diktafonokkal felvenni, csak alig érhető gyenge hangminőségben. Mi ennek az oka? A korábbi „R”-szakaszban már említett nagy távolság helytelensége.

Utolsónak, de nem utolsósorban, mivel egyre több hang-kazetta készül – van ahol 60–80 magnetofon (Erdélyben kazettofon) több száz másolattal viszi az evangélium örömeit, ennek megfelelő műszaki szervezését ugyancsak 1 presbiter vállalja! Kétféle megoldás szokásos, egyik: jobb, ha a szószéki mikrofonról 1 db minőségi (úgynevezett Deck) magnóval felveszik a maximum 45 perc tudatával az istentisztelet elejét (csak 1-2 énekverssel, Igével, – kihagyásokkal) és így ráfér az igemagyarázat az imával 1 kazettaoldalra és következő vasárnapra ezt megfelelő másolókkal másolva adják az igény szerint a híveknek. Másik megoldás, ha több magnót használva egyfajta „kis stúdiót” alakítanak ki, itt több probléma mellett is a hívek azonnal kézhezkaphatják az aznapra igehirdetést. Itt viszont egy alapvető tudatos lelkesítő hozzáállás is szükséges, időméréssel vigyázni kell, hogy az igehirdetés semmiképpen ne legyen imával több 35-40 percnél, másképpen a magyarázat vége lemarad. (Részletesebben mindez olvasható a „Presbiter” lapban az első rész közepén bemutatott „Szórakoztató elektronika után szolgáló

elektronika” jegyzetben, melyet akár olvasásra, akár lemásolásra kívánságra a Szerző megküld igény szerint.)

A jegyzet már több egyházkerülethez, valamint Erdélybe is eljutott.

Vegyük figyelembe azt, hogy az igehirdetésekről készült hangemlék - kazetta egyfajta „ajándék” – mellyel felelősséggel élnünk kell, – hitből, hogy templomainkon kívül kórházi betegágyakhoz, árvaházakhoz, kétségbeesett lelki állapotból kijutni akarókhöz is *eljuthasson a vigasztaló szó*. De eljuthasson határainkon túlra a munkavégzés miatt szerda délben nem hallható, de kazettáról a református „Dicsérvételek az Urat” adás is. De eljuthat már így sorozatosan tengeren túlra is – a talajt vesztett csökkenő létszámú református magyarság emigrációs tizezeihez is – hallható magyar nyelven. Ebben a szolgálatban – talán egymást személyesen nem ismerve, de – igen sokan lehetünk. A technika mai lehetőségét Isten a hívó református presbiter számára is ajándékként adta, ezzel kell sáfárkodnunk is. Évente sok millió kazetta egy része lélekromboló. Ifjúságunk, a magyar jövő, egyházunk léte is attól függ, hogy mennyi hang jön „felülről” – és ebben a „hang-kazetták” sokat segíthetnek.

Dékány Endre

„EGYHÁZI VAGY VILÁGI NYELV?”

BIBLIAISKOLA A BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS GYŰLEKEZETBEN

1995. december elején került sor a budahegyvidéki gyülekezetben Dr. P. Tóth Béla szentendrei lelkipásztor második bibliaiskolai előadására.

A sorozat összefoglaló címe: „GYŰLEKEZETÉPÍTÉS AZ EZREDFORDULÓ TÖVÉBEN”. Ennek második előadása címe: Egyházi vagy világi nyelven beszélünk? A lelkipásztor – hasonlóan az előző előadásához (L. Presbiter 1995. november-december. 14. old.) – ugyancsak négy tételben foglalta össze előadása lényegét, miután bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a beszéd is *tett*, – manapság egyre több esemény zajlik szellemi síkon. Tehát a beszéd *cselekedet* is. Nem véletlen, hogy a beszéddel kapcsolatos a Tízparancsolat két parancsolata, Igéje is!

Milyen legyen beszédünk? Először is: *korszerű*, de nem *modernkedő*! Gyülekezetben, templomban, mindennapi szolgálatunkban kerüljük el a túlzott magasztosságot, ünnepélyességet. Isten üzenetét a ma embere számára kell érthetően továbbadnunk!

Másodszor hitvallásunknak, megnyilatkozásunknak *igesebben* kell szólania, de nem „kánaáni” nyelven, a lelkipásztor kifejezése szerint. Hadd emeljük ki azt a gondolatot, hogy a Szentírást a maga teljességében kell megértenünk, Istentől elfogadnunk – azaz nem kiragadott idézeteket kell szólnunk – , mint ahogy egyes szekták teszik, hanem *bizonyágtévedően!* A következő, harmadik ismérv: *beszédünknek érthetően kell szólania*, – de „a titkok felett járva”. Isten a maga magasztosságában valóban elrejtett előlünk titkokat, ahogy a Szentírás is mondja: „A titkok az Úréi”. Amikor szent életéről beszélünk, akkor is Istenben elrejtett, odaszánt életéről beszélünk!

Végül negyedszer *szeretettel* kell szólnunk – de nem elfelejtve, nem *csorbitva* az igazságot. Az Ige is azt mondja: „... az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestül öhozzá, aki a fej, a Krisztus” (Efézus 4,15). Összefoglalva így is megfogalmazhatjuk: Kövessétek az igazságot!

Az előadást testvéri beszélgetés követte.

K. B.

Megkezdődött a felsőfokú presbiterképzés Nagykőrösön

Történelmi pillanat részesei lehettünk 1995. november 8-án a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karán, ahol *Balla Tibor* köszöntőjével és *Papp Vilmos* köbányai lelkipásztor, valamint *Nagy István* főigazgató szolgálatával kezdetét vette a felsőfokú presbiter- és gyülekezeti munkás-képzés.

A képzés tervezett ideje 2 év. Az első év bibliai alapismeretek elsajátítását, az ember személyiségének és viselkedésének megismerését, egyházunknak a reformációtól a legújabb korig terjedő történelmét, énekeskönyvünk és énekeink megismerését foglalja magában. A második évben kiki választhat, hogy a lelki ajándékokkal vagy az anyagi javakkal való sáfárkodást szeretné-e megismerni. Ezeket kívül műszaki ismeretek, vallásszociológia, dogmatika és etika, valamint egyházismeret, egyházkezelés szerepel tantárgyaink között. Nagyon fontosnak tartom, hogy a presbiternek Istennel és a gyülekezet tagjaival való kapcsolata zavartalan legyen, ez a presbiternek odaadó, áldozatkész és hozzáértő munkájának záloga.

A képzés trimeszteri (évharmados) rendszerű. Az első trimeszter bentlakásos héttel kezdődött, ahol személyesen is meg tapasztalhattam Isten gazdag áldását. Felémelő érzés a Bibliáról tanulni. Nagy István igehirdetéssel felérő ó- és újszövetségi előadásai formáltak csoportunkat inkább gyülekezetté, mint osztállyá. A diakóniai

tanszék vezetője *Fruttus István Levente* a személyiségtípusokról, az ember és ember, illetve ember és Isten közötti kapcsolat kérdéseiről, az emberi jellemekről, a kommunikációról, mint az emberek közötti kapcsolattartás eszközéről tartott előadásokat, a Pszichológia tantárgy keretén belül. Úgy gondolom, egy presbiternek kell tudnia emberekkal bánni, törődni, problémáikban segíteni őket, ehhez bizonyos ismeretek megszerzésére van szükség. A presbiteri tiszt nem rang, hanem elsősorban szolgálat, amit mindenki a legjobb tudása szerint kell, hogy végezzen, Isten iránti hálából.

Egyházunk történelmének megismerése, a múlt feltárása segít megismerni a Bibliát és egyházunk jelenlegi helyzetének okait, milyen volt egyházunk 3-400 évvel ezelőtt. Az egyháztörténelmet *Szabó János*, az egyházi éneket *Györgyiné Koncz Judit* tanítja. Megismeret a zoltárokkal, azok eredetével, hogyan épül fel énekeskönyvünk és más felekezeti énekeskönyveit is megnevezik. Az éneklés egyrészt szolgálat, másrészt az imádság egyik formája. Tanuljunk meg szépen és szívből énekelni!

November 12-én istentisztelettel zárult a bentlakásos hét *Dr. Fodor Ferenc* nagykőrösi lelkipásztor a 4Móz 14,26-45 alapján hirdette az Igét. Ez a fejezet a választott nép zúgolódásáról és bűnhődéséről szól. Ennek az Igének ugyanakkor van egy áldott biztatása is: bár a választott népet

számos megpróbáltatás éri, mégis lett egy maradék, amely Isten ügyét tovább tudta vinni és szolgálni. Ez vonatkozik ránk is. Ha 12 emberből csak kettő bizik az Úr segítségében, akkor Ő ezáltal a két ember által fogja véghezvinni terveit. Benne vagyok ebben a kettőben?

Röviden statisztikánkról: Tizenkilenc lelkes és tettekre kész munkatárs kezdte meg tanulmányait évfolyamunkon, 6 nő- és 13 férfitestvérem. A csoport mintegy fele budapesti, ill. pest-megyei, de reménységünk szerint két év múlva a pécs-belvárosi, a rédei, a nyiregyházi, a megyaszói, a pilisi, a zsámbéki és természetesen a nagykőrösi gyülekezet is gazdagabb lesz egy-egy jól képzett presbiterrel.

December 16-án konzultációs nap volt a főiskolán, a vizsgákkal kapcsolatos tudnivalókat beszéltük meg. E sorok olvasásakor már túl leszünk az első trimeszter vizsgáin, amire sok tanulással és imádsággal készülünk.

Abban a reménységben élünk, hogy 1996-ban még nagyobb számban fognak a képzésre jelentkezni presbiter testvéreink és gyülekezeti munkatársaink. Véleményem szerint hasznos lenne egyházmegegyenként legalább 1-1 fő jelentkezése a következő évfolyamra.

Isten gazdagító áldása kísérje a képzés munkáját.

Váczai Gábor
Dunaharaszti

EGYKORI KEDVES TANÁRARCOK NAGYKÖRÖSRŐL

Benkó Imre

Tápiószelén született 1859. március 23-án. Középiskolai tanulmányait Debrecenben és Nagykőrösön végezte. Itt érettségizett. Egyetemi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen és a Műegyetemen végezte. 1881-ben választotta meg a nagykőrösi református egyháztanács a Gimnázium természettan-mennyiségtan tanári székére. Tanári diplomáját Budapesten szerezte meg, 1883-ban. Széleskörű volt munkássága. 1882-ben tagja volt annak a küldöttségnek, mely Nagykőrös városát s a Gimnáziumot képviselte Arany János temetésén. Tagja volt a Gimnázium Igazgató Tanácsának. Részt vett a Város és Ref. Egyház iskolái közügyei intézésében. A nagykőrösi Ref. Egyház presbiter, egyházmegyei tanácsbíró. Egyik megalapítója volt 1925-ben a nagykőrösi Arany János Irodalmi Társaságnak, melynek haláláig elnöke volt. A Magyar Herold és Geneológiai Társaság levelező tagja. Ezenkívül több irodalmi társaság rendes és tiszteletbeli tagja. 1901-től néhány évig szerkesztette a

Nagykőrösi Újságot. Az 1914-18-i világháborúban részt vett, mint szolgálaton kívüli százados. Több magas katonai kintűntetés tulajdonosa. Meghalt Nagykőrösön, 1932. december 14-én. Itt temették el a Református Temetőben.

Munkái: Arany János tanársága Nagykőrösön 1897. Nemesi Családok Nagykőrösön 1848 előtt. 1908 A nagykőrösi Arany János Társaság évkönyvben: elmondott elnöki megnyitó beszédei. A helyi lapokban nagykőrösi családokról írt számos története.

*

Dr. Mentovich Ferenc

Marosvásárhelyt született 1859. március 23-án. Édesapja Mentovich Ferenc 1850. áprilisától a Református Gimnázium tanára, 1851 novemberétől Arany János tanártársa, egészen 1856 augusztusáig, amikor a marosvásárhelyi Kollégium hívta meg tanárául s így elment Nagykőrösre.

Fia marosvásárhelyi Kollégiumban kitűnő eredménnyel érettségizett, s beirat-

kozott a kolozsvári Egyetemre, ahol földrajz-termesztudományok tanári diplomát szerzett. 1884-ben állami ösztöndíjjal külföldre ment. Járt Bécsben, Münchenben, Heidelbergben. Legtöbbet időzött Párizsban a Sorbonnon. 1885-ben doktorált, s ezután a Kolozsvári Egyetemen dr. Kantiz Ákos egyetemi tanár, egykori nagykőrösi diák mellett tanársegéd. 1886 szeptemberétől a kolozsvári református Gimnáziumban segédtanár. Innen hívta meg 1887 nyarán a nagykőrösi református egyháztanács nagynevű atyja iránti kegyeletből, méltó utódként földrajz-termesztudomány tanárául. Itt tanított 1923. szeptember 1-ig. Nevéhez fűződik a Gimnázium természetrajzi szertárának fejlesztése. Részt vett Nagykőrös társadalmi életében. Meghalt ugyanitt, 1934. november 28-án, 75 éves korában. Itt temették el a Református Temetőben.

Földrajz és természetudományi cikkei jelentek meg a Magyarországon és a Nagyvilágban, a Magyar Növényzeti Lapokban.

Dr. Ványi Jenő

Sivatag vagy Kánaán? (I.)

„Elmentünk arra a földre, amelyre küldtél minket, s bizony tejjel és mézzel folyó az...”

(4Móz 13,28)

Az elmúlt karácsonyi ünnepeken bibliai tárgyú filmekkel is megörvendeztette a hívő nézőket a Televízió. Ábrahám életéről két részes amerikai filmet sugároztak, amely többnyire szinkronban volt a bibliai történettel. (Ez nem magától értetődő, hiszen irodalmi, ill. filmes feldolgozások során rendszerint csak „nyersanyagot” használnak a bibliai szöveget – saját gondolataik illusztrálására).

Tartalmilag tehát elég jó volt: Ábrahám személyiségét elfogadhatóan ábrázolta, s nem magyarázta emberi dolgokkal Isten kijelentéseit... Mégis, folyamatosan elégedetlenül néztem a filmet olyasmi miatt, amire a mai magyar nézők többsége biztosan nem gondol...

A filmben az Eufrátesztől a Nilusig Ábrám-Ábrahám és népe folyamatosan sivatagokon át vándorol oázistól-oázisig vergődve...! Mintha a Szaharában járnának, s nem a Közel-Kelet azon nagy tájegységén, melyet hajdan „termékeny félhold”-nak neveztek! A filmben még „Mámre tölgyesét” is úgy ültették öntözéses gazdálkodás keretében az ott lakók ősei. (Csak azt nem tudom, ha már öntöztek, miért nem gabonát, gyümölcsöt, s más életfontosságú növényeket telepítettek, az évtizedekig növevő erdő helyett?).

Sajnos nem egyedi eset a filmesek tévedése, mert szélteben-hosszában úgy képzelik el a bibliai földeket, mintha évezredekkel ezelőtt is olyan kietlen tájak lettek volna, mint amilyenek az újkorban. Pedig csak azon kellene elgondolkozni egy kicsit, vajon kialakulhattak volna az egész termékeny félholdra kiterjedő gazdag és erős birodalmak, mint Babilónia vagy Asszíria, ha csupán a folyók mentén, s a ritka oázisokon lett volna élet? ...És hogy közelebb menjünk Izrael földjéhez: vajon a Földközi-tenger felől hajóval érkező filiszteusok letelepedtek volna a palesztinai tengerparti síkságon, s építették volna városok sorát, ha ez száraz, kietlen, pusztá vidék lett volna?

Persze voltak puszták, sivatagok (ír ezekről is a Biblia), de nem Kánaán, vagyis Izrael későbbi földje volt a sivatag. A Bibliát olvasva, a térképet mellette megjelölhetjük azon, meddig tartott a művelhető terület, hol volt az átmenetet képező száraz, füves pusztá, s hol az igazi sivatag.

Olvassuk (1Móz 11,31), hogy Tára és fia (akkor még) Ábrám Ur-Kaszdímából, Mezopotámiának egészen déli (a mai Perzsa, vagy Arab-öbölhöz közel eső) részéről indultak el, s kezdettől Kánaán volt az úticéljuk. Miért mentek akkor északnyugat felé Háránba, miért nem *toronyiránt* nyugatnak, a legrövidebb úton? Hát azért, mert arra valóban sivatag volt már akkor is! Azt ki kellett kerülni, s olyan úton menni, ahol a megművelt területek és a sivatag közötti (hol dúsabb, hol gyéresebb) fűvön állataikat legeltethették.

Levonhatjuk tehát következtetéseinket útleírásból, meg sok egyéb adatból. De végül is nem szorulunk következtetésekre, hiszen egyértelmű kijelentést is olvashatunk! Olvassuk a Biblia konkrét tudósítását az Igéret földjéről:

„Mert az a föld, ahová most bemegy, hogy birtokba vedd, nem olyan, mint Egyiptom földje, ahonnan kijöttetek. Ott, ha elvetted a magot, a lábaddal kellett öntözned, mint a veteményes kertet. Az a föld pedig, ahová most átkeltek, hogy birtokba vegyétek, hegyes-völgyes föld, az égből hulló eső vize itatja. Az Úr, a te Istened viseli gondját annak a földnek, állandóan szemmel tartja azt Istened az Úr, az év elejétől az év végéig.”

Kövespataki László

IGEN, ATYÁM...

Igen, Atyám, mert így volt
kedves Teelőttd,
Hogy a bűn sarából
éltem kiemelted.
Földre küldted értem
a menny dicső Fiát,
Megtámasztottad
a véres Golgotát.

Iszonyú bűneim szegeztek keresztre,
Halálra adatván megtörtetett teste.
Miatyam, helyetted,
értem szenvedtet,
És a megváltásom elvégeztetted!

Azóta nem kell szemlesütve járnom,
Mióta fizetted helyettem Királyom.
Azóta ujjongva hálaéneket
Éneklek Krisztusom,
Megváltóm, Neked.

Igen Atyám, mert így
volt kedves Teelőttd,
A Krisztus érdeméért
vétkem eltörölted.
Megnyitottad nekem
a menny kapuját,
Megváltóm szerelme
vár majd odaát.

De addig még itt lenn
vár rám feladat,
Hozzád vezetni sok embertársamat.
Megmutatni nekik a kegyelem Urát,
A megismételhetetlen
egyetlen csodát.

És ha majd bevezem itt az életem,
Vár Atyám szerelme, vár
a Kegyelem.
Jézusom kezébe teszem lelkemet,
Menny dicső honába Ő majd elvezet.

Pál Lászlóné
Budapest

Hittel búcsúzunk Testvéreinktől

A verebi egyházközségben a közel-múltban két presbíter hunyt el: Cs. Kiss Sándorné, Szabó Lídia és Szabó Ferencné, V. Kiss Lídia. Utóbbiban Kis Boázy. lelkész unokanővérét gyászolja.

*

A dédesi és a bántapolcsányi gyülekezetben 1995-ben eltemették: Herczeg Gyula egyházfit és 25 éven át volt presbitert, Szaniszló Czene Benjámint harangozót és id. Kasza Józsefet, aki 20 éven át volt presbíter.

*

Dr. Segesdy Ferenc sümegi presbíter, egyházmegyei jogtanácsos, zsinati pötag több évtizedes gyülekezeti és közegyházi szolgálata után 90 éves korában elhunyt. Temetésén, november 17-én Kuti Géza keszthelyi lelkész és Császár Attila, a veszprémi egyházmegye esperese hirdette a vigasztalás Igéit.

*

Bordás Ferenc, a Budapest-fasori egyházközség presbitere, az üdvhad-sereg őrnagya életének 89. évében el-

hunyt. Temetése a fasori templomból volt december 19-én, délután 4 órakor.

*

Özv. Sinai Jánosné, Simon Róza, a Debrecen-józsai egyházközség presbitere tavaly december 29-én elhunyt 88 éves korában. Temetése január 5-én volt.

*

Boros Pál, a keszthelyi egyházközség több mint 20 éven át volt presbitere, a KJ'E egykori országos tükára, január 2-án 82 éves korában elhunyt. Temetése január 5-én volt Keszthelyen.

*

Földessy Lajos tótvázsonyi ny. iskolaigazgató, a veszprémi egyházmegye tanácsbírája, a balatonfüredi egyházközség presbitere, életének 84. évében elhunyt.

*

Az Ige vigasztalása legyen szeretetteljes:

"Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van" (Róm 8,28).

*

JEGYEZZÜK BE NAPTÁRUNKBA!

A Budapest Északi Ref. Egyházmegye presbiteri konferenciájára 1996. február 23-24-25. napján kerül sor a mátraházai református üdülőben.

A résztvevők megvitatják a sákramentumokkal (keresztesség és úrvacsora) összefüggő tanbeli és aktuális kérdéseket.

Előadók: Pánczél Tivadar rákosszentmihályi és Tatai István hatvani lelképásztorok, valamint Kovács Mihály lelképásztor, az egyházmegye esperese.

*

A Dunamelléki Egyházkerület 1996. évi presbiteri konferenciájára március 30-án, szombaton Nagykőrösön 1/2 11 órai kezdettel kerül sor.

Gyülekezés: a Tanítóképző Főiskola (Hősök tere 5.) aulájában.

A konferencia megnyitása a Református Templomban lesz Szabó Gábor bács-kiskunsági esperes áhítatával. A gyülekezeti presbiterképzés tapasztalatairól és terveiről Peterdi Dániel pécs-belvárosi lelképásztor és Kiss Csongor váci presbíter szól. Az egyházmegyei bibliaiskolai képzés tapasztalatait Balla Tibor, a Szövetség ügyvezető elnöke foglalja össze.

A bács-kiskunsági egyházmegyei presbiterképzésről Pál Jenő megyei szervezeti elnök szól. A főiskolai presbiterképzést, és az eddigi tapasztalatokat Nagy István főigazgató és egy hallgató ismerteti. A rendezvény úrvacsoraosztásos istentisztelettel zárul, Igét hirdeti dr. Fodor Ferenc lelképásztor. Szeretettel hívjuk és várjuk érdeklődő testvéreinket!

Jogi tanácsadás

Az elmúlt néhány hónap alatt jó néhány tanácskérő levelet kaptam presbiter társaimtól, melyeket személyesen megválasztoltam.

Érdekes módon mindegyik levélnek van egy közös vonása, mely nyilvános választ is megérdemel.

Jogsegélyt kérő Olvasónk előadja, hogy évekkal ezelőtt bizonyos társadalombiztosítási szolgáltatást duplán, tehát kétszeresen folyósítottak neki, azonban aggályát megnyugtatta azzal, hogy „lám...”, a hatóság nagyon rendes, bizonyosan megérdemli az emelt összeget is...”.

Ezt követően, már komoly összeg felvétele után észlelte a hivatalos szerv saját tévedését, s hozott határozatot a tévesen számfejtett és kifizetett összeg visszafizetése iránt, méltányosságból részletfizetést engedve.

Ezt az összeget viszont már szintén hosszabb ideje havonta vonják Olvasónktól.

Sajnos, presbiter társunknak ma már nem tudunk segíteni. A tévedésből kifizetett, illetve felvett összegekre konkrét jogszabályok vonatkoznak, élesen megkülönböztetve a jóhiszeműen, illetve rosszhiszeműen felvett kifizetéseket. A visszafizetésre kötelező határozat idején még lehetőség volt annak bizonyítására, illetve valószínűsítésére, hogy Olvasónk jóhiszeműen járt el. Azóta viszont igen sok idő telt el.

Itt kell visszautalniom a bevezetésben említett közös vonásra. Ez pedig az idő.

Mindennek rendelt ideje van. A jogszabályok határozottan megjelölik azokat az „időket”, amelyek alatt egy hivatalos értesítés, okirat, stb. megtámadható.

A határozatoknak tartalmazniuk is kell az érintettek tájékoztatását az ún. jogorvoslati időt illetően.

Egy hivatalos helyről érkezett irat esetén nem elegendő tehát egy felületes átolvasás, vagy kedvező válasz esetén az elégedetten történő felvetétel.

Alaposan át kell tanulmányozni a határozatokat. Figyelembe véve ezek nehezen érthető nyelvezetét is, bizony nem árt szakemberhez fordulni. Jogvégezt presbiterünk szívesen vállalják ezt a néhány perces munkát.

Olvasónk sajnos többszörösen sem vette figyelembe az időt. Bár kedvező döntést kapott, éberségét elaltatta figyelmenlensége, és nem tanulmányozta át az alaphatározatokat. Késég esetén akár egy telefonbeszélgetéssel is tisztázhatta volna, hogy jogosan kap-e kétszeres ellátást. Másodszor is hibázott azonban, amikor a visszafizetésre kötelező határozat birtokában szintén nem tett semmit, s csupán akkor szánta el magát továbblépésre, amikor már hosszabb ideje vonták tartozását.

Utólag már senki sem tehet semmit. A rendelt idő eltelt.

*Dr. Kéri Tamás
ügyvéd*

Presbitereknek – gazdasági kérdésekről

„Közterheinkről”

Ismeretes, hogy a gazdasági világban az adó és egyéb pénzügyeket „közterheknek” nevezik. Az ezekkel kapcsolatos időszzerű feladatokat soroljuk most fel:

Február 15-ig kell leadni az egyházközségeknek az illetékes APEH hivatalban az egyházközség 1995. évi adóbevallását az ún. 9503, ill. 9503-02 nyomtatványon. Ebben a havonta, vagy más időközökben befizetett adókat kell 1000,- Ft-ra kerekítve bejegyezni. Különösen fontos a 9503-01 nyomtatványon a 02. sor kitöltése, a pénztárgönyvvel egyezően, és ha az egyházközségnek nem lelkészi alkalmazottja is van, akkor a 15., 17. és esetleg a 16. sor kitöltése.

Ezt megelőzően már értesíteni kellett valamennyi munkavállalót, ill. mindazokat, akiknek az egyházközség olyan kifizetést teljesített, amelyből személyi jövedelem adót vont le, vagy kellett volna levonni, hogy mennyit fizetett ki és milyen címen, ill. azután mennyi adóelőleget vont le. (M30/95 nyomtatvány) Ezekről – különböző egyéb nyomtatványokon – az APEH-nak is adatot kell közölni, annak függvényében, hogy az illető egész évben az

egyházközségnél dolgozott vagy sem. Ha az illető munkavállaló nem ún. önadózó, akkor ismét más nyomtatványt kell kitölteni.

Az 1996. évre új adószabályok vannak, amelyekre már most az év elején figyelemmel kell lenni. Ha valamelyik munkavállalónak csak munkabérből származó jövedelme van, akkor az ún. béradó-táblát kell alkalmazni, ha egyéb jövedelme is van, akkor az ún. normál adótáblát. Arról a munkavállalónak írásban kell nyilatkoznia, hogy neki munkabéren kívüli jövedelme nincsen és kötelezi magát, hogy ha mégis évközben lenne, akkor azt bejelenti. Ezt a nyilatkozatot az egyházközségnek jól meg kell őriznie. A lelkészek javadalma a díjlevél szerint (korpótlékkal és hittanóradíjjal) munkabérnek tekinthető. A stóla nem adóköteles. Ha azonban a lelkészek már állami nyugdíja van, akkor az adóelőleg kiszámítása igen bonyolult.

Végül felhívjuk a figyelmet, hogy a nem lelkészi alkalmazottak társadalombiztosítási járuléka ezévtől kezdve 42,5%, az eddigi 44% helyett. A munkavállalói járuléka (1,5%), ill. a munkaadói járuléka (4,2%), valamint a bérgaranciajáruléka (0,03%) módosulásáról nincsen tudomásunk.

Dr. Ritoók Pál

Önvizsgálat öreg korban

Éveimet "hogy számlálom, önmagamot megvizsgálom, hogy használtam ki azokat, az Úrtól kapott alkalmakat. Tudtam-e én tanítani, amit kaptam, tovább adni? Mi nagyszülők, hogy tudjuk, unokákat mi tanítsuk: tudjanak ők imádkozni, kapott jókért hálát adni, mert minket is tanítottak, értünk sokat imádkoztak. Őket soha nem feledve, nyugodjanak ők békébe". Unokákat felnevelve, bízzuk őket az Istenre. A kis idő, mi van hátra, használjuk azt imádságra. Igaz hittel megnyugodva, Sorsunkat az Úrra bízva.

*Gáncs Gábor
Pápa*

A „Presbiter” című lap a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben öt alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai:

*Dr. Bodólay Géza,
Dr. Ritoók Zsigmond,*

*Hegyi-Füstös István, Papp Vilmos,
Vándor Gyula, Kövespataki László*
Felelős szerkesztő: *Békési Lajos*
Felelős kiadó: *Nagy Ferenc József*
Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája,
1092 Budapest, Ráday u. 28.
Telefon: 218-0266

A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 250,- Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 390,- Ft, európa és a tengerentől más országaiba 10\$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készült a Typopress Kft. nyomdájában.
Felelős vezető: *Kovács Gábor*
Egy példány ára: 50,- Ft.